

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 53. ANULU XVII.

Telegrafulu esu de doue ori pe septimana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 6/18 Iuliu 1869.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirula, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

(Urmare din nr. trecut.)

Capu III.

Monastirile.

§. 66. Monastirea este locuinta acelor persoane bisericesci, cari sunt intrunite canonicese prin votu solenu de a si petrece vietia in tota infrenarea, in seracia, si obedientia.

§. 67. Monastirea de o parte intruneste in sine calitatile unei comune bisericesci, de alta parte inse este coordinata unui protopresviteratu, si ca atare e supusa numai autoritatilor eparchiali. —

§. 68. Monastirea se pote fonda si infintia numai cu convoie si binecventarea episcopului concernite; ier' fondatoriulu este datoriu se asigureze isvorele de venituri necesarii spre sustinerea monastirei.

§. 69. Din monastiri nu se potu face locasiri lumesci.

§. 70. Monachii cu cel'a-laltu personalu din monastire stau sub nemijlocita superinspectiune a prepositului; iera mijlocitu sub jurisdictiunea episcopului, respective Archiepiscopului diecesanu.

§. 71. Celu ce va sa se faca monachu, debue sa se supuna cercarei canonice; apoi aflandu-se demnu prin sinodulu monastirescu de a se primi in tagm'a monachale, prin prepositulu monastirei se arata episcopului respective Archiepiscopului, si i se da binecventarea archieresca.

§. 72. Monachii fara privire la hirotonia seu hirotesia impreuna cu prepositii loru suntu datorii a se purta strinsu si conscientiosu conformu prescrieloru canonice.

§. 73. Afacerile monastirei se indeplinescu prin sinodulu monastirescu, la care iau parte toti ieromonachii cu votu decisivu, iera ierodiaconii numai ca ascultatori si ca notari cu votu informativu.

§. 74. Presedintele sinodului monastirescu este prepositulu, carele totu-deodata este indatoratu a tiene ordinea buna in consultari. La intemplantia mortiei prepositului, sinodulu si alege dintre ieromonachi presedinte interimalu.

§. 75. Notariulu se alege dintre ieromonachi, ierodiaconi seu monachi, care duce protocolulu si celelalte lucruri scripturistice.

§. 76. Protocolulu si speditionile se subscriu de prepositu, si se contrasemnaza de notariu.

§. 77. Conclusele se facu prin pluralitatea voturilor, candu voturile suntu egali, votulu presedintelui dirima. Votu separatu numai atunci se primesce, si se alatura la acte, deca s'a datu in scrisu, si acest'a debue in 3 zile sa se faca, caci mai tardiu nu se primesce. Se pote insa cere si prelungire, ce nu se pote denega, caci la din contra se pote apela la episcopulu.

§. 78. Fia-care monastire debue se aiba economu, carele manduce partea economica a monastirei potrivit concluseru sinodului si inviatiilor prepositului. Economulu este datoriu a tiene in evidintia starea materiale a monastirei, si cu finea anulii solaru a substerne sinodului ratiociniu documentatu.

§. 79. Afacerile sinodului monastirescu se estindu atatu la partea religioasa, bisericesca, si disciplinaria, catu si la partea economica.

Acele suntu urmatoarele:

1. Desemnarea servitiului speciale pentru fia-care ieromonachu, ierodiaconu si monachu si alu economului.
2. Primirea novitiloru inainte de a se primi in tagm'a monachale.
3. Representarea si rugarea catra episcopulu pentru primirea novitiloru in tagm'a monachale.
4. Consultarea si concheierea de a se hirotoni

monachulu de ierodiaconu si ierodiaconulu de ieromonachu, si prezentarea loru episcopului.

5. Manipularea si tinerea in evidintia a averei monastiresci, si spre acestu scopu facerea unui inventariu despre tota averea monastirei, revederea acestei conscrieri din tempu in tempu si adeca celu putienu odata pre anu.
6. Consultarea si conclusulu pentru erogatiunile anuale ordinare ale monastirei, spre care scopu se cere aprobarea episcopesca.
7. Consultarea si staverirea erogatiuniloru estraordinarie.
8. Esaminarea ratiociniului economului si apoi asternerea lui la Consistoriulu diecesanu cu seu fara observari. —
9. Nisuintia pentru buna starea scolei monastiresci in privintia religioasa, morale si didactica.
10. Nesuintia pentru indreptarea religioasiei si moralitatii vre-unui ieromonachu, ierodiaconu seu monachu, seu si pedepsirea lui mai usora; iera pentru pedeps'a mai simtitorie vine obiectulu a se asterne consistoriulu diecesanu, care-lu decide finalminte.
11. Tractarea asupra vre-unui novitiu excesivu, si pedepsirea lui, inca si eliminarea lui din monastire. Astfelu de intemplantie are a se comunica cu monastirile din provinci'a metropolitana.
12. Alegerea prepositului, carea se face dupa prescrierea canoaneloru sub conducerea episcopului diecesanu dintre confratii sei seu din alta monastire, seu dintre demnitarii episcopiei. — Alesulu se prezenta episcopului, care dupa ce a aflatu, ca are tote insustrile rocerute pentru unu prepositu lu intaresce si-lu hirotescesce de igumenu respective de archimandritu.

§. 80. Datorintile prepositului monastirei suntu urmatoarele:

1. A se tiene strinsu de obligamintele generali monachali, si a se nisi, ca nici monachii sa nu-si perda de inaintea ochiloru acelea obligaminte generali monachali; prin urmare prepositulu debue se fia esempla viu de vietia corecta monachale in tote privintile
2. A fi bisericosu, va se dica: a nu se retrage dela frecuentarea regulata si acurata a servitiului dumnediescu.
3. A priveghia, ca servitiulu dumnediescu sa se implinesca totu-deun'a dupa tipicu, iera cantarea si cetirea se fia eylaviosa si edificatoria.
4. A nesii, ca intregu personalulu monastirescu sa cerceteze servitiulu dumnediescu acuratu si regulatu, si pre tempulu servitiului dumnediescu sa nu-lu ocupe pre acela cu altu felu de lucru.
5. A lua parte la prandiu si cina cu cel'a-laltu, si numai in casuri de totu estraordinarie a se abate dela acesta regula.
6. A dispune, ca sa se cetesca vietia santiloru seu altu prologu, precum aceea o prescrie tipiculu.
7. A nu absentia din monastire fara cauza indestultitoare, nici a lasa, ca fratii fara scirea si binecventarea lui se marga unde-va din monastire.
8. A se perfectiona in sciintie si cunoscintie canonice, dogmatice si biserico-istorice.
9. A nesii, ca si fratii sa se perfectioneze in sciintiele bisericesci, in cantari, si in cunoscintia vietiei santiloru.
10. A fi conscientiosu in averea monastiresca, si a dispune, ca celu mai aptu dintre ieromonachi sa se puna de economu.
11. A tiene adeseori cu fratii esortatiuni pentru cultur'a si disciplinarea loru, si pentru indreptarea moravuriloru unuia seu altuia dintre

frati, carele cu purtarea sea a datu ansa la aceea.

12. A ave in sustinerea disciplinei monachale perseverantia, si priveghiare neadormita, dara si rabadare si modestia.

13. A nesii, ca scol'a monastiresca se fia in ordine buna, si ca cei mai calificati dintre frati sa se desemneze de invetiatori. —

§. 81. Fiindu ca fundatorii monastiriloru dau in scrisu intentiunea loru, candu fundeza acelea sante locasuri impunendu si unele indatoriri, ce trebuescu pazite nestramutatu, pentru aceea prepositulu este datoriu a dispune, ca cartea fundatiunale a monastirei celu putienu odata in anu sa se cetesca in sinodulu monastirescu, parte pentru aducerea aminte de fundatori, parte pentru implinirea acurata a indatoririloru cuprinse in fundatiunea fundatoriulu de monastire.

§. 82. Pentru cauzele de logodna si matrimoniali a credinciosiloru, cari neavendu biserica loru propria se tienu de biserica monastirei, consistoriulu eparchialu delaga pre celu mai indemana scaunu protopresviteralu.

§. 83. Credinciosii atinsi in paragrafulu precedentu nu au nici o incurgere in trebile monastirei.

§. 84. Monastirile femeesci cada intr'o categoria cu cele barbatesci, prin urmare monastirile femeesci, monachiele, si igumenisele au un'a si aceea-si chiamare, ca si monastirile barbatesci, monachii si prepositii. —

Capu IV.

Eparchia.

§. 85. Eparchia este intrunirea mai multoru parochii, protopresviterate, si monastiri, in fruntea carora sta episcopulu, carele in intiesulu canoaneloru necurmatu este datoriu a lucra mijlocitu si nemijlocitu pentru religiositatea si luminaea preotiei si poporului.

§. 86. Afacerile eparchiale se indeplinescu. 1) Prin sinodulu eparchialu. 2) Prin consistoriulu eparchialu.

Art. I.

Sinodulu eparchialu.

§. 87. Sinodulu eparchialu este reprezentantia eparchiei si se compune din deputatii clerului si ai poporului eparchialu, si afara de episcopulu, respective Archiepiscopulu diecesanu consta din 60 membrii, dintre cari 20 suntu preoti, 40 mireni, iera in dieces'a Caransebesiulu in numerulu celoru 40 mireni confiniulu militariu alege 10 deputati.

§. 88. Membrii sinodului eparchialu se alegu pre 3 ani, si se potu si realege.

§. 89. Sinodulu eparchialu se tiene regulatu odata in anu la Dumineca Tomei, iera in casuri urginti se pote conchiamá si estraordinariu.

§. 90. Convocarea sinodului se face prin episcopulu eparchialu, respective Archiepiscopulu eparchialu, iera in casu de vacantia prin consistoriulu respectivu.

§. 91. Membrii sinodului eparchialu se alegu in modulu urmatoriu:

- a) Fia-care diecesa se imparte in 20 cercuri electorali proportionate.
- b) In fia-care cercu se alegu 3 deputati, adeca unu preotu, si doi mireni, si anume preotulu prin toti preotii, iera mireni prin toti membrii sinodeloru parochiali din cerculu electoral, spre care scopu
- c) Consistoriulu diecesanu denumesce pentru fia-care cercu electorala cate doi comisari consistoriali, adeca pentru preoti unulu din cleru, iera pentru mireni unulu din mireni.
- d) In diu'a prefapta preotii se coaduna la locul desemnatu, si sub presedintia comisariului consistorialu alegendu-si doi barbati de incre-

dere și unu notariu numai decâtu purcedu la alegere, care se efeptuiesce, seu prin votare publica seu la cererea unei tertialități a alegătorilor prin votare secreta. Acel'a care a intrunitu majoritatea voturilor se prochiama de deputatu, se prevede cu credentionalulu subscrisu prin comisariu, barbatii de incredere și notariu, iera despre actulu alegerei luându-se protocolu și subscriindu-se prin susu amintitii, se substerne consistoriului eparchialu spre sciintia.

e) Incătu pentru alegerea deputatiloru mireni comunele bisericesci se coaduna in sinode parochiali; asemenea sinode se constituiescu astfelu, ca alegatorii si-alegu pre presiedintele, pre doi barbati de incredere și unu notariu. Purcediendu la alegere fia-care alegatoriu voteza pentru doi deputati deodata. Votarea este publica, iera la cererea a 20 alegatori pote fi și secreta prin siedule.

Aclamatiune nu este permisa.

f) Despre actulu alegerei se ia protocolu, in care se scriu tote voturile, iera in casu de votare secreta i se alatura si siedulele, ce contienu voturile.

g) Finindu-se votarea in presentia alegătoriloru se incheia, constatându-se și publicandu-se rezultatulu alegerei se subscie prin presiedinte, barbatii de incredere și notariulu, se sigileza cu sigilulu parochialu și alu presiedintelui seu a vre-unui barbatu de incredere, ca la tempulu seu sa-lu duca la comisariulu consistorialu.

h) In tempulu defiptu toti tramisii barbati de incredere a sinodeloru electorali din unu cercu elegatoriu se coaduna la locul desemnatu spre acestu scopu, aducendu cu sine protocoale electorali sigilate in modulu prescriu sub. lit. g. Aci sub presiedinti'a comisariulu consistorialu toti laolalta formeza colegiulu de scrutiniu, alegendusi unu notariu pentru ducerea protocolulu.

In presinti'a tuturoru se desfaca prin comisariulu consistorialu protocoalele colegiloru electorali și se cetescu cu voce inalta numerându-se voturile și inscriindu-se in protocolu.

Acei doi individi, carii au capatatu mai multe voturi numai decâtu se prochiama de deputati și se prevede cu credentionalulu. In casulu, cându doi insi au intrunitu asemenea voturi, intre densi decide sorteza esecutata de locu in fati'a locului.

Atatu protocolulu colegiulu de scrutinare, catu si credentionalele se subscie prin comisariulu consistorialu și prin toti ceialalti membri.

Protocolulu se substerne prin comisariulu consistoriului, ier' credentionalele se inmanuieza alesiloru deputati.

i) Alegatorii suntu toti acei'a, carii posedu calitatile prescise in §. 6.

k) Formarea cercuriloru electorali in proportiune catu se pote mai drepte, asemenea defigerea locului de alegere pentru preoti și de scrutinare pentru mireni, și denumirea comisariulu, precum și luarea mesurorulu necesarie spre alegere—pana la o alta dispusetiune din partea sinodulu eparchialu—este afacerea consistoriulu eparchialu.

l) Alegerile deputatiloru se efeptuiescu in restimpu de 6 septamane, inainte de Dumineca Tomei, și au se fia ordinate și publicate astfelu, incatu pentru mireni intre alegere și scrutinare si iera-si intre acest'a și deschiderea sinodulu se intrevina unu restimpu celu pucinu de 8 zile.

§. 92. Presiedintele sinodulu este Episcopulu, respective Archiepiscopulu, ier' in casu de impedecare seu vacantia locutiitorulu lui.

§. 93. In dit'a deschiderei sinodulu eparchialu se tiene sant'a liturgia cu chiamarea santulu Duchu.

§. 94. Dupa acest'a membrii sinodulu coadunându-se la locul destinatu, presiedintele inainte de tote chiama la oficiulu notariulu provisorie unu numeru potrivitu dintre cei mai tineri membrii și deschide siedinti'a prin o cuventare solena.

Dupa aceea se purcedu la verificarea membriloru, carii fiindu preste jumetate verificati și alegu numerulu recerutu de notari ordinari și cu acest'a sinodulu este constituitu.

§. 95. Sinodulu asiā constituitu, inainte de tote si staveresce regulamentul pentru afacerile interne.

§. 96. Agendele sinodulu eparchialu suntu urmatorele:

1. Ingrigirea pentru sustinerea libertății religionarie și autonomiei bisericeii in intielesulu legiloru.

2. Alegerea Episcopulu și presenterea lui la sinodulu Episcopescu (in casu pentru alegerea Archiepiscopulu vedi dispusetiunile pentru alegerea Metropolitulu.)

3. Ingrigirea și controlarea averi miscatōre și nemiscatōre a realitatiloru și fonduriloru, cari facu proprietatea Eparchiei.

4. Aducerea otarirei in privinti'a acestoru realitatii și fonduri conformu scopulu, pentru care s'au infiintiatu.

5. Alegerea membriloru consistoriulu eparchialu,

6. Consultarea și aducerea mesuriloru trebuinciose pentru radicarea culturi popululu eparchialu prin scole populari, capitali, gimnasiali, reali teologice și pedagogice.

7. Consultarea și aducerea mesuriloru trebuinciose pentru disciplinarea preolimeii și a popululu eparchialu.

8. Ingrigirea pentru aflarea mijloceloru spre inaintarea culturi creșterei tinerimei scolare, și pentru delaturarea pedeceloru in privinti'a acest'a.

9. Ajutorarea bisericeiloru și scolorulu serace.

10. Ingrigirea pentru cultivarea și pregatirea barbatiloru harnici spre servituri bisericesci și scolari prin stipendii.

11. Escrierea de colecte pentru scopuri bisericesci, scolari, fundationali și filantropice.

12. Consultarea asup'a greutatiloru, ce s'ar areta in efeptuirea unoru institutiuni bisericesci.

13. Stabilirea bugetulu anualu, esaminarea ratiociniiloru senatulu episcopescu și in fine defigerea salariiloru din fundurile eparchiali.

14. Onorarea cu bani a vreunui opu scientificu privitoriu la ori ce ramu de sciintia bisericesci și scolari.

15. Facerea dispusetiuniloru necesari pentru arondarea cercuriloru electorali și efeptuirea actulu de alegere pentru sinodulu eparchialu.

Apendice.

Alegerea Episcopulu diecesanu.

§. 97. Episcopulu se alege prin sinodulu eparchialu dintre barbati cualificati spre acest'a trepta.

§. 98. Pre tempulu vedaviei scaunulu Episcopescu, consistoriulu eparchialu duce trebile eparchiei in intielesulu institutiuniloru bisericesci, ferindu-se de ori ce inoie seu schimbare; staruesce, ca alegerea de Episcopu sa se faca in restimpu de 3 luni, și face dispusetiunile trebuinciose pentru convocarea sinodulu eparchialu spre alegerea episcopulu, cerendu-si invetiaturi Metropolitulu, carele inca se va ingrigi, ca in timpu de 3 luni sa se intregiasca scaunulu veduvitu episcopescu, și va sprigini pre concernintele consistoriu in acest'a a lui nesuntia.

§. 99. Alegerea o va conduce seu Metropolitulu seu mandatariulu lui autorisatu spre acestu scopu.

§. 100. In preser'a dilei de alegere se tiene priveghiare dupa tipiculu Rosaliloru, și in ins'a-si di de deschidere a sinodulu sant'a liturgia totu acela-si tipicu.

§. 101. Dupa finitul servitiulu Dumnediescu presiedintele deschide sinodulu cu o cuventare corespundietōre impregiurāriloru actulu alegerei.

Dupa aceea constituindu-se sinodulu in modulu prescriu in §. 49. se procede la actulu de alegere.

§. 102. Alegerea se face in secretu prin siedule. Fie-care alegatoriu scrie pre o siedula numele aceluia, pre carele lu cunoșce vrednicu de Episcopu, și dupa cum se va striga de presiedintele, se duce și pune siedula in urn'a destinata, dupa ce au votisatu toti membrii sinodulu, presiedintele și notarii sinodali, cari impreuna cu doi barbati de incredere alesi de sinodu din sinulu seu facu organulu de scrutinare, numera siedulele, luandu un'a câte un'a din urna, in care s'au pusu și bagandule in alta urna, ce va sta gal'a și aflându-se numerulu sieduleloru corespundietōri cu numerulu alegătoriloru, presiedintele la vederea tuturoru și a barbatiloru de incredere redica pre rendu siedulele din urna, cetesce in audiulu tuturoru numele scrise in ele, notarii totdeun'a insamna voturile, și in urma incheindu scrutinulu, se publica sinodulu rezultatulu alegerei și se petrece la protocolu.

De alesu se privesce acela, care a intrunitu majoritatea absoluta a voturiloru.

Protocolulu alegerei subscrisu de presiedinte, notari, și barbati de incredere se transpune sinodulu episcopescu pentru pertractarea canonica și subscernere la Majestatea Sea.

§. 103. Siedintiele sinodulu de alegere suntu publice; sinodulu insa din cause momentose pote tienea și siedintie secreta.

La siedintie secreta publiculu nu pote lua parte.

§. 104. Metropolitulu deca a condusu in persoana sinodulu de alegere, pote conchiema la loculu alegerei pre Episcopii, ca numai de catu se tienea sinodulu episcopescu pentru pertractarea sinodale a actulu de alegere a noului Episcopu și a asterne Majestății sele atatu actulu alegerei, catu si votulu sinodulu episcopescu spre urmanda pre inalta intarire a nou alesulu Episcopu.

Ier' deca Metropolitulu n'au luat parte la sinodulu de alegere, atunci primindu actulu alegerei, provoca fara intardiere la resiedinti'a sea sinodulu episcopescu și preda acestuia actele de alegere spre pertractare canonica.

§. 105. Dupa urmarea preinaltei intariri a noului Episcopu se santiesce acest'a prin Metropolitulu dupa renduieia bisericesca și se denumesce unu mandatariu metropolitanu, carele introduce pre noulu Episcopu in eparchia și procetesce in biserica catedrala episcopesca gramata metropolitana la inceputulu santei liturgii, carea o va tiene noulu Episcopu cu o asistentia cuvinčiosa din clerulu seu.

Episcopulu provediutu cu intarirea preinalta depune inaintea Maj. Sele juramentulu de fidelitate.

§. 106. Episcopulu primindu fundulu instructu alu Episcopiei dela epitropii eparchiali prelanga unu inventariu, este datoriu a-si pune unu economu din clerulu mirenu seu monachulu, carele va ave insarcinarea a priveghia asup'a fondulu instructu și a duce ratiociniu despre perceptiunile și erogatiunile Episcopulu.

Economulu va fi respundietoriu Episcopulu pentru tote, iera Episcopulu senatulu episcopescu alu Consistoriulu eparchiale, pentru tote, cate a primitu spre folosire.

Pentru aceea este de lipsa, ca economulu sa se predee averea nemiscatōre și miscatōre economica prelanga inventariu, precum aceea s'au predatu si Episcopulu.

Deca Episcopulu n'aru voi se tienea economu, atunci Metropolitulu are dreptu alu sili la aceea. Economulu este datoriu a pastra nestirbata averea Episcopiei și pre tempulu veduviei scaunulu episcopescu.

§. 107. Episcopulu primindu odorele bisericesci ale Episcopiei dela epitropii eparchiali, va insarcina pre protodiaconulu seu capelanulu seu, ca se pote grigia de acestea odore, ca adeca nimicu sa se instreineze din ele și sa se sustiena in curatienia; și fiindu ca pentru aceste odore insu-si Episcopulu este respundietoriu, și cele perdate e datoriu ale deplin, pentru aceea inventariulu despre acestea odore este a se tienea nevatamatu, și lucrurile, carii prin dese intrebuintiari seu prin vechimea loru s'au stricatu și nu se mai potu intrebuintia, ale insamna in acela-si inventariu.

§. 108. Episcopulu respective Archiepiscopulu are dreptu se faca testamentu numai despre jumetate din averea sea, iera murindu fara testamentu tota averea cade eparchiei. Prin urmare facendu testamentu, dupa detragerea datoriloru și speselor de ingropatiune, legatele lui se voru plati numai pana la jumetatea averi sele.

§. 109. Intręga bibliotec'a Episcopulu reposatu remane proprietate eparchiale și se intranesco cu bibliotec'a eparchiale.

Art. II.

Consistoriulu eparchialu.

§. 110. Consistoriulu eparchiale este organulu administrativu și judecatorescu permanentu in trebile bisericesci scolari și fundationali in dieces'a intręga.

§. 111. Presiedintele naturalu alu Consistoriulu este Episcopulu respective Archiepiscopulu.

§. 112. Membrii Consistoriulu suntu parte ordinari, parte onorari; toti se numescu asesori consistoriali, și au votu decisivu.

„Asesorii consistoriali“ nu potu fi ruditi intre sine pana la alu sieselea gradu de sange și patrula de cuscria.

§. 113. Consistoriulu se imparte in trei senate separate și anume:

1. In senatul strinsu bisericescu,
2. in senatul scolaru,
3. in senatul epitropescu.

§ 114. Fie care senatu indeplinește afacerile țienetore de competință sea independente, sub titulu generalu de „Consistoriu eparchialu” respective „Archiepiscopatu”.

§ 115. Senatul strinsu bisericescu se compune din membri ordinari (salarisati), și din onorari, toti din cleru și din unu defensore matrimonialu, care pôte fi și mirenu.

Senatul scolaru, precum și senatul epitropescu asemenea se compune din membri ordinari (salarisati) și onorari, in o tertialitate din cleru și doue tertialități din partea mirensca.

Defigerea numerulu membrilor fie-cărui senatu se reserva respectivelor sinode eparchiali.

Unu secretariu salarisatu, care pôte fi preotu seu mirenu indeplinește afacerile notariali, in fine unu archivariu și unu numeru potrivit de scriitori indeplinește agendele de manipulațiune in tote trei senatele.

Consistoriulu eparchialu are și unu fiscalu consistorialu, care totu deodata pôte fi și defensoru matrimonialu.

§ 116. Atātu asesorii ordinari, câtu și cei onorari se alegu prin sinodulu eparchialu.

Pentru posturile asesorali a senatului strinsu bisericescu, sinodulu eparchialu prin votisare secreta cu majoritate absoluta de voturi alege pre numerulu recerutu și-lu substerne episcopului respective Archiepiscopului spre intarire.

Deplinirea posturilor de asesori consistoriali la celelalte doue senate se efectuesce totu in acelu modu, in sa cu aceea deosebire, ca barbati, carii au intrunitu majoritatea absoluta a voturilor, se privescu și se procliamă numai decātu de alesi finalmente.

Asesorii senatului strinsu bisericescu se alegu pre viatia, asesorii celorlalte doua senate in sa se alegu pentru duratã unui periodu de alegeri la sinodu (§ 88.), potu fi realesi.

§ 117. Asesorii consistoriali debue sa fie barbati deplinu cualificati și bine meritati pre terenulu bisericescu și scolaru, ier' dela acei membri ai senatului episcopescu, carii manipuleza averea, se cere și o cautiune corespondentoria.

§ 118. Episcopulu respective Archiepiscopulu diecesanu ca presiedinte ordinariu alu intregului consistoriu pôte denumi dintre asesori de tagmã preotiesca unu locotiitoriu (vicariu) alu seu, care in casu de absință a Episcopului, respective a Archiepiscopului sa-lu suplineasca in ducerea presidiului, iera in casu de mörte se conduca impreuna cu Consistoriulu afacerile bisericesci in eparchia preste totu, pâna la alegerea noului episcopu.

Murindu episcopulu fara de a fi denumitu locotiitoriu, afacerile aceluia-si le va esercita celu mai betranu asesoru ordinariu consistoriale din partea preotiasca.

In casu de necesitate pôte episcopulu concede ducerea presidiului in senatul scolaru și epitropescu și unu asesore din aceste senate fia acelu preotu, fia mirenu.

§ 119. Defensorele matrimonialu, precum și personalulu de manipulațiune se denumesce prin presidiulu ordinariu, ier' fiscalulu și secretariulu consistoriale se alege prin Consistoriu in sesiuni plenare cu majoritatea absoluta de voturi a membrilor presinti din tote trei senatele.

§ 120. Asesorii, defensorele, și secretariulu Consistoriului depun juramentu de functionare consciințiosa, suntu stabili, și numai in casuri de escese grave, constatare pre calea procesului disciplinariu se potu suspende seu amovã.

Fiscalulu și personalulu de manipulațiune se potu schimbã.

A P E N D I C E

Agendele deosebitelor senate consistoriale.

Senatul strinsu bisericescu.

§ 121. Agendele acestui senatu suntu :

1. A judecã trebile țienetore de sacraminte și de tipicu.
2. A priveghia asuprã portãrei bisericesci, și morale a preotiei, calugericilor și poporului.
3. A nisui, cã bisericile sa se santișca și sa se inzestreze cu iconele, vasele, candelile și cãrtile trebuințiose.

4. A priveghia cã protocoalele hotezatiloru, cununatiloru, și mortiloru sa se duca amesuratu ordinațiuniloru sustatãtore.

5. A nesui, cã sinodele parochiali, protopresviterali și monastiresci sa-si implinesca datorințele dupa cele ordinate in acestu statutu organicu.

6. A dispune, cã protopresviterii in totu anulu sa substerne Consistoriului consiererea preotiei și poporului tractualu.

7. A priveghia, cã bisericile cele nou edificande sa se cladescã conformu canoaneloru.

8. A ordinã comisiune permanenta pentru esaminarea celor ce au a se inaintã in treptã preotiesca (v. §. 13), esaminãndulu va depune o tacsã de 20 fl. care numai in casu de seracia documentata se pôte iertã.

9. A judecã despre escesele preotiei și poporului, ce privescu datorințele lor bisericesci.

10. A decide in instanță a douã cauzele apellate dela scaunele protopresviterale, și cele subscrute din oficiu.

11. Dupa mörtea episcopului sa ocupe conducerea Eparchiei, sa insciintiedie pre Metropolitulu și guvernulu țierei despre mörtea episcopului, sa nisuișca cã și pâna la venirea noului episcopu se mërğa in eparchia tote dupa cuviința, a starui, cã in decursu celu multu de trei luni dela reposarea episcopului sa se convöce sinodulu eparchialu pentru alegerea episcopului.

B.

Senatul scolaru.

§ 122. Agendele acestui senatu suntu :

1. A lucrã pentru bunastarea și prosperarea scöloru mari și mici confessionali.

2. A ingrigi despre procurarea celor mai corespondentorie carti scolare și acele ale asterne sinodului eparchialu spre aprobare.

3. A priveghia asuprã perfectiunii și portãrii morale a profesorilor și invetiatoriloru.

4. A propune sinodului eparchialu spre remunerare pre acei barbati literati, cari prin edarea vr'unui opu in ori care sfera scolare s'a meritatu.

5. A dispune cele de lipsa, cã tinerimea confessionale, carea frecuentãza scölele de alte confesiuni, se invetie doctrinã religiunei nöstre, cerceteze bisericã nöstrã, și sa se cuminece in posturile prescrite, prin urmare :

6. A pune catecheti pentru toti tinerii nostrii confessionali, aflese ei in ori ce scöla de alta confesiune, și pedecile ce s'aru ivi in privință a acestã, ale delaturã.

7. A prefige terminulu pentru esaminarea celoru individi, cari aspira la ocuparea vr'unui postu profesoralu seu invetiatorescu.

8. A denumi o comisiune esaminãtore de trei membrii.

9. A starui, cã numai acei individi sa se puna de profesori in gimnasiile confessionale, cari suntu bine pregati și cari au depusu esamenu inaintã comisiunei ad hoc, cu succesu bunu din studiile cari ei au sa le predee, (filologice, matematico-naturale și istorice, din cunoscință limbiloru clasice și patriotice, precum și din literaturã limbei române).

10. A starui cã de profesori in institutul clericalu sa se asiedie astfelu de individi, cari au depusu esamenu din sciințele teologice, pedagogice, din dreptulu canonicu, din tipicu și cantãrile bisericesci; iera de profesori la institutul pedagogicu astfelu de individi, cari au depusu esamenu din sciințele pedagogice, tipiculu și cantãrile bisericesci.

11. A starui cã de invetiatori la scöle capitale și populare sa se inainteze astfelu de clerici și pedagogi, cari au absolvatu cursulu teologicu, și din studiile pedagogice au depusu esamenu cu calculu bunu;

12. A clasificã pre cei esaminati strinsu, și ale dã calculu „distinsu”, — „bine” — „suficiente” — „neindestulitoriu”.

13. Celui esaminatu, carele capeta calculu neindestulitoriu ai dã voia spre repetirea esamenu-lu, carele nu se mai pôte repeti, deca și a douã öra au reportatu calculu de „neindestulitoriu”.

§ 123. Senatul scolaru va starui cu tote pulințiosele mijloce, cã punctele 7—11 din § precedente strinsu sa se padiesca atātu de cãtra comunele bisericesci, cãtu și de cãtra individi, cari aspira la postulu profesoralu și invetiatorescu; și a deslusi comuneloru bisericesci la casuri ocurinte, ca ele spre binele lor sa asculde de ordinațiunile autoritãției supreme scolare, carea a adusu asemenea mesuri spre inaintarea și in florirea culturai populare.

§ 124. Senatul scolaru va intari in posturi pre profesori și invetiatori.

La acestu privilegiu va fi cu cea mai mare bagare de seama, cã alegerea de profesori seu de invetiatori sa fia facutu cu observarea prescrișloru acestui statutu organicu.

§ 125. Individi esaminandi pentru profesura teologica, gimnasiala și pedagogica au a depune o tacsã de 20 fl. iera cei pentru invetiatori ai scöloru reale, capitale și populare de 10 fl.

Tacsã acestã numai in casu de saracia documentata se pôte iertã.

§ 126. Senatul scolaru va formã o cassa din tacselle esameneloru, care va fi proprietatea fondulu scolaru eparchialu.

§ 127. Senatul scolaru e indatoratu a trãmite din tempu in tempu unulu seu doi comisari din sinulu seu spre cercetarea scöloru.

§ 128. Senatul scolaru va starui la sinodele parochiale și protopopesci, cã comunele bisericesci sa zidescã scöli și locuinte pentru personalulu profesoralu, respective invetiatorescu, unde lipsescu acelea, și cã se facã lefi potrivite chiamãrei lui celei grele.

§ 129. Senatul scolaru i-si implinesce chiamarea dupa instructiunile și mesurile sinodului eparchialu, pentru aceea va fi datoriu a reportã pre largu sinodulu eparchialu, despre starea scöloru și a invetiamentulu, și a face propuneri pentru melioratiunea trebei scolare pre basã esportinței castigate pre acestu câmpu.

§ 130. Senatul scolaru va ordinã in totu anulu pre tempulu ferieloru conferinție invetiatoresci, și spre conducerea loru va denumi comisari din corpulu profesoriloru, și alu invetiatoriloru, cari apoi dupa instructiunea senatului voru raportã despre rezultatulu loru.

§ 131. In fine senatul scolaru pertracteaza și decide cauzele disciplinari a profesoriloru și invetiatoriloru.

C.

Senatul epitropescu.

§ 132. Agendele acestui senatu suntu :

1. A conduce și manipulã averea miscãtore și nemiscãtore a episcopiei și a purtã grigia pentru odöre și pretiöse, biblioteca și fundulu instructu, precum și pentru fundatiunile episcopiei, respective archiepiscopiei.

2. A compune unu inventariu despre totã averea susu amintita.

3. A compune bugetulu anualu și alu presentã sinodulu eparchialu spre pertractare și staverire.

4. A duce ratiociniulu anualu esactu despre perceptiuni și erogatiuni, și a-lu substerne sinodulu eparchialu spre revisiune.

5. A alege din sinulu seu pre casieriu și controloru.

§ 133. Bani și alte harthii de pretiu, precum și documentele realitãtoru și fonduriloru se pastreza in casã de fieru, provediata cu trei chieci, dintre cari unã se va pastrã la unu membru alu senatului desemnatu de acestã spre aceea, a douã la cassieriu și a treiã la controloru.

§ 134. Pentru daunele escate in averea episcopiei din negrigia seu culpositate, presiedintele și membrii asesori ai senatului epitropescu suntu respundietori.

§ 135. Senatul epitropescu va priveghia pentru sustienerea și intregitatea averei, va nesui pentru incasarea regulata a intereseloru, arendiloru și a altoru venituri, pentru neintardiãta elocare fructifera a baniloru disponibili in casã de pastrare seu in harthii de statu.

Elocarea de bani la privati este concesa numai pre lãnga cautiune in realitãti de pretiu intrețu intabulata in loculu primu.

§ 136. La reposarea Episcopului, respective Archiepiscopului, fia-care senatu consistoriale desemna cãte doi membrii din sinulu seu spre a pazi öra mortiei episcopului, și dupa urmarea acesteia spre a sigilã numai decātu dolafele și odãile și spre a dispune cele de lipsa pentru ingropaciunea cuvințiosa. In dluã urmãtore delegatii senatului epitropescu in presentia celorlalti patru membrii consistoriali mai susu amintiti, inventeaza averea și harthiele reposatului, separandu cele ce suntu proprietatea eparchiei, de cele ce suntu proprietatea lui.

Din ceste din urma se voru plati datoriele și legatele legali, și se voru reintregi tote acelea pretiöse și odöre bisericesci, biblioteca și fundulu instructu, cari pre tempulu vietiei repausatului au peritu seu s'au stricatu.

§ 137. După alegerea noului episcop, senatul episcopesc predă aceluia la intrarea lui în scaunul episcopesc pre lângă inventariu odorele și prețioasele bisericesci, biblioteca și celălaltu fundu instructu de economia spre întrebuințare.

D.

Preste totu.

§ 138. Fia-care senatu consistoriale în toate obiectele privitoare la chiamarea sea, și aduce decisiunile sub presiunea susu normatu, și în prezența celu putienu a patru asesori ai sei prin majoritatea voturilor.

Cându voturile sunt egale dirima votulu presiuntului.

§ 139. Decisiunile deosebitelor senate consistoriale, se punu numai decatu în lucrare afara de cele apelabile, cari în casu de apelatiune sunt a se substerne consistoriului metropolitanu spre deciderie finale.

§ 140. Siedintia plenaria a consistoriului eparchialu constă din toti asesorii deosebitelor senate, încatu aceia din absentia seu alta cauza nu sunt impedeți a participă la ea.

În siedintia plenaria se efeptuiesce alegerea oficialilor, cari vinu de a se alege prin consistoriu, în ea se facu dispuzitiunile necesarie pentru conducerea alegerilor de deputati pentru sinodulu protopopescu, și congresulu nationalu eparchialu bisericescu, și pertractarea diferentielor escate din acela-si, încatu acestea nu cadu în sfera activității amintitelor corporatiuni reprezentative.

§ 141. Causele dogmatice și pure spirituale se decidu finalminte prin episcopulu respective Archiepiscopulu diecesanu.

E.

Specialu.

§ 142. Consistoriulu din Oradea-mare și mai departe remane în activitate, și are a se acomoda întru toate dispuzitiunilor acestui statutu organicu.

Capu V.

Metropolia.

§ 143. Metropolia este întrunirea mai multor eparchii prin legatura canonica pentru sustinerea unității institutiunilor și intereselor generali bisericesci, și formăza provinciă metropolitană cu metropolitulu în frunte.

§ 144. Afacerile metropoliei se indeplinescu :

1. Prin congresulu nationalu bisericescu (sinodulu metropolitanu).
2. Prin Consistoriulu metropolitanu.
3. Prin sinodulu episcopescu.

Art. I.

Congresulu nationalu bisericescu.

§ 145. Congresulu nationalu bisericescu este reprezentanti'a întregii provincii metropolitane a românilor de relegea greco-orientale din Ungaria și Transilvani'a.

§ 146. Congresulu nationalu bisericescu constă din 30 reprezentanti din cleru și 60 reprezentanti mireni; prin urmare fia-care diecesa tramite la congresulu nationalu câte 10 deputati din cleru și câte 20 din mireni. Dintre deputatii mireni ai diecesei Caransebesiului 10 cadu pre confiniulu militar.

Metropolitulu și Episcopii sufragani că atari sunt membrii congresului.

§ 147. Presedintele congresului este Metropolitulu, iera la casu de impedearea acestui, presiuntulu congresului 'lu conduce episcopulu celu mai betrân în funcțiune.

§ 148. Fia-care eparchia se imparte în 20 cercuri electorali, și fia-care cercu electoral alege unu deputatu mirénu, iera preotimea din două cercuri împreunate într'unu colegiu alege unu deputatu din cleru, urmandu-se modalitățile prescise pentru alegerea deputatilor sinodului eparchialu. (§ 91).

Formarea cercurilor de alegere pâna la o alta dispozițiune urmandu din partea congresului se concrede consistorielor eparchiali.

§ 149. Asupra validității actului de alegere la casu de reclamatiune decide congresulu.

§ 150. Deputatii congresului se alegu pre periodu de 3 ani, cu a cărui expirare se escriu alegeri noue, celu multu în restempu de trei luni.

Dacă în decursulu unui periodu de alegere vre-unu deputatu aru fi muritu ori aru fi resignatu, ori aru fi pentru dreptulu de a fi alesu, în loculu

acestui'a se escrie alegere nouă pentru restulu periodului congresuale.

§ 151. Convocarea congresului se face, în întielesulu articolului 9 de lege pre lângă facuta însciintare Majestății Sele, prin metropolitulu, iera în tempulu veduvei prin consistoriulu metropolitanu, și se publica atātu prin circulariele îndreptate cătra consistoriele eparchiali, cătu și prin jurnalulu, ce servece de regula pentru publicarea actelor metropolitane.

§ 152. Congresulu se convoca ordinarie la trei ani odata și adeca totudeun'a pre 1/13 Octobru a anului antăiu după alegerea deputatilor, iera cerendu necesitatea și mai adeseori.

§ 153. Ordinea afacerilor interne o determina congresulu.

§ 154. De competiți'a congresului se tiene :

1. Ingrigirea pentru sustinerea libertății religioase și autonomiei bisericești române ortodoxe.
2. Regularea și conducerea tuturor treburilor bisericesci, scolari, și fundationali pentru întregă metropolia.
3. Alegerea Metropolitului și alegerea asesorilor consistoriului metropolitanu.

Apendice.

Alegerea Metropolitului.

§ 155. Pentru alegerea de Metropolitu și Archiepiscopu, congresulu se compune din 120 de deputati, la cari Archidieceș'a concura cu jumetate, ier' celelalte eparchii la oalta cu cealalta jumetate din numerulu presiptu, prin urmare pentru numerulu presinte alu eparchielor Archidieceș'a concura cu 60, ier' eparchia Aradului și a Caransebesiului cu câte 30 de deputati, alesi după modalitatea prescisa în §. 148. De sine întielegându-se, că Archidieceșanii la acestu casu în fie-care cercu de alegere, alegu câte doi deputati, și că dacă mandatulu deputatilor pentru congresulu mai dinainte deși alesi, încă n'a expirat, numai pentru numerulu, ce mai lipsesce, se facu alegeri noue.

În congresulu compusu asiă pentru alegerea Metropolitului, Episcopii sufragani, dacă nu sunt alesi de deputati; nu au votu la alegerea Metropolitului.

§ 156. Congresulu pentru alegerea de Metropolitu se convoca conformu acela-si dispozițiunii, cari sunt statorite în §. 151 cu respectu la congresulu ordinaru, prin Consistoriulu metropolitanu în terminu celu multu de trei luni, după repausarea Metropolitului.

§ 157. La alegerea Metropolitului se observă următoarea ordine :

1. În preser'a dilei de alegere la 3 ore după amedi se aduna membrii congresului în biserică catedrală și trimitu o deputatiune la comisariulu emisu din partea Consistoriului metropolitanu, care pre acestu timp se va afla în resiedintia metropolitana, spre alu invita la adunarea premergătoare. După ce acest'a s'au infatisiatu, cetesce actele despre repausarea metropolitului și despre convocarea congresului spre alegerea unui nou Metropolitu, cu aceea provocare, că pre diu'a următoare la 9 ore fiecare membru se aduca cu sine o siedula, pre care e inscriu numele aceluia pre care 'lu voiesce a se alege de Metropolitu.

2. După finirea acestui actu pregătitoriu se tiene priveghiere după tipiculu Rosaliloru.

3. În diu'a următoare la 9 ore se aduna toti membrii alegatori ier' în biserică, se invita Comisariulu congresului, care după invocarea duchului sântu ocupa presiuntulu și deschide siedintia cu o cuventare potrivita actului de alegere, la care respunde unu membru congresuale designatu spre aceea.

4. După acest'a comisariulu provoca pre cei mai tineri membri a ocupa interimalu locurile de notari, apoi se percede la verificarea membrilor, notarilor și a trei scrutatori în sensulu regulamentului pentru afacerile interne a congresului.

5. Dacă ori din Archidieceș'a de o parte, ori din eparchiele sufragane de alta parte s'aru areți mai multi membrii alegatori, decâtu jumetate, atunci prin sorte se scotu dela votisare din partea pre-cumpanitoare atati membri, căti sunt de lipsa spre a sustinerea paritate a ambelor părți.

6. La capulu mesei presidiale se asiă o urnă, carea se pazesce de cei trei scrutatori asiă, că fiecare alegatoriu se pōta lesne și pre rendu a se apropiă de urnă alegei; pâna nu voru fi stri-

gali la votu, sunt datori a siede în linisce pre scaunele lor, că sa nu se conturbe ordinea.

7. Fiindu toate pregătirile facute, notariulu generale striga după lista pre fia-care membru congresuale spre a pune în urnă siedul'a impaturata de votisare pre rendu pâna în fine fără intrerumpere.

8. Finindu-se darea siedulelor, comisariulu metropolitanu numera siedulele scotiendu-le din urnă și punendu-le în alta asemenea urnă.

Dacă numerulu siedulelor nu coresponde numerului votantilor, acelea se casăza prin ardere, și membrii congresului se provoca a pregati alte siedule, și ale pune în urnă după ordinea prescisa.

9. Aflându-se numerulu siedulelor corespondentiu numerului votantilor, comisariulu metropolitanu le scote un'a câte un'a din urnă, le despatura, și cu voce înalta cetesce numele alesului în scrisu și predă siedul'a scrutatorilor spre a o petrece în registrulu de votisare purtatu în trei esemplarie, iera siedulele se punu un'a preste alt'a pre mēsa.

10. După ce s'a seversitu înregistrarea voturilor, acestea se scrutineza și rezultatulu se publica congresului, după care siedulele de votisare se ardu acolo în biserică.

11. Dacă la prim'a alegere nici unu candidat nu a întrunitu pluralitatea absoluta a voturilor, presiuntulu anuncia alegere angustă între cei doi, cari au întrunitu mai multe voturi, iera la casu dacă alu doilea și alu treilea dintre cei alesi au întrunitu voturi asemenea, alegerea angustă se face dintre toti trei, cari au întrunitu voturile cele mai multe.

La alegerea angustă se observă aceeași ordine că la prim'a alegere.

12. Dacă toate voturile s'au împartitu în două părți egale, atunci după o preconsultare între membrii congresului se face pre diu'a următoare alegere nouă, și dacă și la acest'a aru esē voturile toate împartite în două părți egale, va urmă a trei'a di o a trei'a alegere, și dacă nici acest'a nu aru duce la resultatulu, va decide sorte între cei doi, ce au întrunitu toate voturile în două părți asemenea.

13. Comisariulu congresuale proclama pre celu ce au întrunitu majoritatea absoluta a voturilor de alesu Archiepiscopulu și Metropolitulu.

14. Actulu alegerii, subscrisu de presiuntulu și notariulu generale alu congresului se tramite din partea congresului la Majestatea Sea spre Prégratiōș'a întarire a alesului Archiepiscopulu și Metropolitulu.

15. Congresulu astēpta în permanentia sosirea préinalte resolutiuni de întarire.

16. După sosirea préinalte resolutiuni de întarire noulu Metropolitu de e Archiepiscopulu se introduce îndata în scaunulu metropolitanu prin congresu; iera cându s'aru alege Metropolitulu dintre presbiteri, atunci alesulu se supune esaminării canonice prin sinodulu episcopescu, și aflându-se vrednicu se hirotonesce, și se introduce în scaunulu metropolitanu prin consistoriulu metropolitanu.

17. După sosirea întaririi préinalte Metropolitulu celu nou depune înaintea Majestății Sele juramentulu de fidelitate.

Art. II.

Consistoriulu metropolitanu.

§ 158. Consistoriulu metropolitanu este organulu supremu administrativu și judecătorescu pentru întregă provinciă metropolitană.

§ 159. Consistoriulu metropolitanu constă :

1. din metropolitulu, că presiuntulu,
2. din episcopii sufragani, și
3. din unu numeru de asesori onorari alesi pre viētia, prin congresulu nationalu bisericescu din sinulu barbatiloru distinsi din cleru și mireni.

§ 160. Consistoriulu se imparte în trei senate, și adeca :

1. Senatul strinsu bisericescu
2. Senatul scolariu, și
3. Senatul epitropescu.

§ 161. Fie-care senatu decide în toate obiectele tienătoare de activitatea sea independinte, sub titululu generalu de „consistoriu metropolitanu.“

În fia-care senatu duce metropolitulu presiuntulu; ier' în casu de impedeare, celu mai betrân episcopulu sufraganu.

☞ Vedi supplementulu alaturatu. ☞